

Ny voldgiftskendelse om ansvar ved digital projektering samt rækkevidden af foreløbig afbrydelse af forældelse ved syn og skøn

Kristian Skovgaard Larsen
Partner, LL.M.

Laura Bjørnkjær Weibel
Advokat

I en ny voldgiftsretskendelse fandt voldgiftsretten for bygge- og anlægsvirksomhed, at mangler i den digitale bygningsmodel var ansvarspådragende for bygherre og totalrådgiver. Voldgiftsretten fandt endvidere, at begæring om syn og skøn ikke alene suspenderede forældelsesfristen for skønsrekvirentens direkte omfattede mangelskrav men tilsvarende for skønsindstævntes modkrav.

Indledning

Voldgiftsretten for bygge- og anlægsvirksomhed afsagde den 11. juli 2019 kendelse i en sag vedrørende mangler i projektgrundlaget til brug for entreprenørens levering og montering af betonelementer i forbindelse med opførelse af et større sygehusbyggeri i 2013-2015.

Det fulgte af parternes aftale, at projekttegninger alene ville foreligge i det digitale program 'Revit'. Endvidere var det aftalt, at elementprojektet skulle følge BIPS-publikation A113 4L, der angiver en fordeling af projekteringsydelse og ansvar ved leverance og montage af elementer af beton. AB 92 var gældende mellem entreprenør og bygherre.

Entreprenøren anlagde sag mod bygherren med krav om betaling af ekstraarbejder, omkostninger til forcering og forlænget byggepladsdrift samt betaling af ubetalt kontraktsum og anerkendte ekstraarbejder.

Entreprenøren gjorde bl.a. gældende, at bygherre ikke havde udført projekteringen i overensstemmelse med BIPS-publikation A113 4L – hverken tidsmæssigt, korrekt eller i fyldestgørende omfang – samt at entreprenøren allerede inden kontraktindgåelsen havde påberåbt mangler og uklarheder ved projektmaterialet.

Bygherren adciterede totalrådgiveren, nedlagde krav om dagbod og påstod i øvrigt frifindelse. For så vidt angik entreprenørens krav om ubetalt kontraktsum samt anerkendte ekstraarbejder gjorde bygherre gældende, at kravene var forældede, idet voldgiftssagen blev anlagt i 2013, men påstanden blev først udvidet med krav på betaling af restentreprisesummen kort tid før den mundtlige forhandling i juli 2019.

Digital projektering

Retsgrundlag

Anvendelsen af digitale bygningsmodeller i større byggeprojekter bliver mere og mere almindeligt, men rammerne for anvendelsen samt fordeling af ansvaret herved har ikke været reguleret ved AB 92 og ABR 89.

Som en følge af udviklingen på området blev der som en nyskabelse i AB 18 og ABR 18 indsat bestemmelser om digitale bygningsmodeller m.v. AB 18 § 16 og ABR 18 § 15 fastsætter nu de overordnede rammer for anvendelsen af digitale løsninger, men af hensyn til den fortsatte udvikling på området er der overladt betydelig frihed til byggeriets parter.

Såfremt AB 18/ABR 18 finder anvendelse mellem parterne i digitale byggerier, gælder der således nu en forpligtelse til i udbudsmaterialet at fastsætte, til hvad og i hvilket omfang modellerne skal bruges, samt en forpligtelse til at anvise, til hvad og i hvilket omfang modellen må anvendes.

De nye bestemmelser fastsætter endvidere, at den part, der stiller en digital bygningsmodel til rådighed, bærer risikoen for fejl i modellen, eget input samt grænseflader til andres projektering i modellen, men parten bærer ikke risikoen for andres fejl.

Hver part hæfter således for de ydelser, som de ved aftalens indgåelse har påtaget sig at præstere. Ansvarsfordelingen indebærer derved ikke en ændring i forhold til de almindelige, entrepriseretlige regler.

Dette underbygges af voldgiftsrettens kendelse af 11. juli 2019, hvor entreprenøren påviste mangler i den digitale bygningsmodel, som bygherre havde stillet rådighed, hvilket dannede grundlag for entreprenørens overvejende medhold i de fremsatte krav.

Voldgiftsrettens kendelse af 11. juli 2019

Parternes aftale om anvendelse af BIPS-publikation A113 4L bevirkede, at bygherre var pligtig at forestå bygværksprojekteringen. Bygherre var endvidere som projekteringskoordinator pligtig at sikre, at det samlede projektmateriale, der lå til grund for elementprojekteringen, var sammenhængende, entydigt og fyldestgørende.

Entreprenøren gjorde gældende, at bygværksprojektet, der skulle danne grundlag for entreprenørens elementprojektering, var behæftet med betydelige mangler.

Der blev i sagen afholdt syn og skøn, hvor skønsmændene om en lang række detaljer vurderede, at projektmaterialet i den digitale 3D Revit-model havde mangler, der gjorde, at elementerne ikke kunne produceres på grundlag heraf.

Voldgiftsretten fandt det godtgjort, at projektet var mangelfuldt og ikke kunne danne grundlag for elementprojektering, samt at manglerne havde en karakter og et omfang, der oversteg, hvad entreprenøren måtte påregne i et byggeri af den pågældende størrelse. De ekstra omkostninger samt forsinkelse med montering af elementer, der opstod som følge heraf, var ansvarspådragende for bygherren, jf. AB 92 § 27, stk. 1, nr. 1 og totalrådgiveren, jf. ABR 89 pkt. 6.2.1.

Bygherren bar således over for entreprenøren risikoen for fejl i den digitale Revit-model.

Forældelse

Retsgrundlaget

Forældelse af krav indtræder som udgangspunkt 3 år efter det tidspunkt, hvor fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab til kravet, jf. forældelseslovens § 3, stk. 2, jf. stk. 1. Der kan ske foreløbig afbrydelse af den 3-årige forældelsesfrist, såfremt der inden udløbet af fristen eksempelvis er anlagt rets- eller voldgiftssag om grundlaget for fordringen, jf. forældelseslovens § 21, stk. 1.

Derudover hjemler forældelseslovens § 21, stk. 4, at såfremt der inden forældelsesfristens udløb er fremsat begæring om afholdelse af syn og skøn uden for rets- eller voldgiftssag vedrørende forhold af betydning for fordringens eksistens eller størrelse, eller hvis parterne inden forældelsesfristens udløb har indgået aftale herom, indtræder forældelse tidligst 1 år efter skønsforretningens afslutning.

Indlevering af begæring om udenretligt syn og skøn afbryder således nu utvivlsomt forældelsesfristen foreløbigt for fordringen, der danner grundlag for skønsforretningens afholdelse, såfremt skønsforretningen vedrører forhold af betydning for fordringens eksistens og størrelse.

Spørgsmålet er herefter, hvorvidt forældelseslovens § 21, stk. 4 tillige afbryder forældelsesfristen for andre fordringer, hvor skønsforretningens udfald kan have betydning for afgørelsen af eksistens eller størrelse.

Voldgiftsretten for bygge- og anlægsvirksomhed tog stilling til problemstillingen i kendelsen af 11. juli 2019.

Voldgiftsrettens kendelse af 11. juli 2019

Entreprenøren gjorde under sagen gældende, at aftalesedler for ekstraarbejder underskrevet af bygherren efter, at arbejderne var udført, måtte anses for anerkendelse af entreprenørens krav på betaling af

ekstraarbejder ved ensidigt, ubetingede, skriftlige erklæringer fra bygherren om at skylde de pågældende beløb. Dette synspunkt blev taget til følge af voldgiftsretten, idet forældelsesfristen for sådanne fordringer er 10 år, jf. forældelseslovens § 5, stk. 1. Således er det en følge af kendelsen, at aftalesedler underskrevet efter udførelsen af ekstraarbejder automatisk får en 10-årig forældelsesfrist.

Vedrørende kontraktsummen var det mellem entreprenøren og bygherren aftalt i kontraktgrundlaget, at slutregningen ville blive betalt, når mangelfhjælpning i henhold til afleveringsprotokollen var fuldendt, samt at kvalitetssikringsdokumentation og drifts- og vedligeholdelsesmateriale var afleveret. Entreprenørens krav på restentreprisesummen var omfattet af den almindelige forældelsesfrist på 3 år, jf. forældelseslovens § 3, stk. 1.

Ifølge referat fra afleveringsforretning den 29. maj 2015 skulle manglerne være afhjulpet inden den 19. juni 2015, og i medfør af forældelseslovens § 3, stk. 2 kunne forældelsesfristen herefter tidligst regnes fra perioden 29. maj 2015 – 19. juni 2015, hvor fordringen kunne kræves betalt af bygherre.

Den 5. januar 2018 havde bygherre indleveret begæring om syn og skøn til Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed mod bl.a. entreprenøren, idet der i 2017 var konstateret vandindtrængen i bygningen. På dette tidspunkt havde bygherre fortsat ikke betalt restentreprisesummen.

Voldgiftsretten fandt, at bygherres syns- og skønsbegæring ikke alene suspendede forældelsesfristen for bygherres eventuelle mangelskrav, men tillige suspendede forældelsesfristen for entreprenørens krav på restentreprisesummen.

I begrundelsen anfører voldgiftsretten, at skønsforretningens udfald kan have betydning for eksistensen eller størrelsen af entreprenørens krav mod bygherre, såfremt der påvises mangler, som skal afhjælpes eller erstattes af entreprenøren. Voldgiftsretten fandt herefter entreprenørens krav omfattet af forældelseslovens § 21, stk. 4 med den virkning, at forældelse tidligst indtræder 1 år efter skønsforretningens afslutning.

Voldgiftsretten gav således entreprenøren medhold i, at kravet ikke er forældet, men bygherre blev frifundet for tiden for entreprenørens krav, hvis størrelse og eksistens afhænger af udfaldet af skønsforretningen.

Sagen blev ført for entreprenøren af DLA Piper Denmark. Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til advokat, partner Kristian Skovgaard Larsen (kristian.skovgaard@dlapiper.com).

Fagområder Entrepriser og byggeri

Sektorer Real Estate
